

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Університет Осло (Норвегія)
Університет Жирони (Іспанія)
Університет Орадя (Румунія)
Університет Томаша Бати (Чехія)
Печський університет (Угорщина)
Талліннський університет (Естонія)
КЗ «Харківська обласна станція юних туристів»

РЕГІОН - 2018:

СТРАТЕГІЯ ОПТИМАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

МАТЕРІАЛИ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(м. Харків, 8 – 9 листопада 2018 р.)

Харків
2018

Редакційна колегія: Д.М. Немеш, д. геогр. н., проф. (голова редакційної колегії); М.О. Барановський, д. геогр. н., проф.; П. Белнар, PhD, доц.; А.В. Галіца, д. геогр. н., проф.; М. Дзюбік, PhD, проф.; Д. Карачоні, PhD, наук. співроб.; С.В. Кастрійка, д. геогр. н., проф.; К.В. Мезенцев, д. геогр. н., проф.; В. Матвєєв PhD, доц.; Ч. Морар, PhD, доц.; К.А. Немеш, д. геогр. н., проф.; Я.Б. Олійник, д. екон. н., проф., акад. АПН України; Г.П. Підгрушний, д. геогр. н., ст. наук. співроб.; М. Рейман, PhD, доц.; С. Станайтіс, д. соц. н., проф.; Дж.В. Субірос, PhD, доц.; А. Трочані, PhD, доц.

Адреса редакційної колегії: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, к. 3-62, тел. +38(057) 707-52-74, e-mail: conference.region@gmail.com.

Затверджено до друку рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (протокол № 10 від 29.10.2018 р.).

Регіон – 2018: стратегія оптимального розвитку: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 8 – 9 листопада 2018 р.). – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018. – 374 с.

Тексти представлено у авторській редакції. Автори несуть повну відповідальність за зміст доповідей, а також добір, точність наведених фактів, цитат, власних імен та інших відомостей.

Матеріали пройшли внутрішнє рецензування.

ISBN 978-966-285-535-7

© Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, оформлення, 2018

Shmulevych P.

PROMOTING UKRAINIAN REGIONS INTERNATIONALLY:
INVOLVEMENT OF SYNERGETIC POSSIBILITIES IN TOURISM
THROUGH CORPORATIZATION 56

Anand S.

UNDERSTANDING THE OPTIMIZING REGIONAL DEVELOPMENT
STRATEGIES 59

Бондаренко Е.Л.

ГОЛОВНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ РЕГІОНАЛЬНОГО
ЕКОЛОГО-ГЕОГРАФІЧНОГО АТЛАСУ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ОБЛАСТІ 63

Браславська О.В., Герасименко О.В.

СУСПІЛЬНИЙ АНАЛІЗ ВЕЛИКОПОЛЬСЬКОГО ВОЄВОДСТВА
(ПОЛЬЩА) ТА ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ (УКРАЇНА) 67

Ващенко О.В.

СИСТЕМА МЕТОДІВ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ
ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ 72

Глушач Ю.С.

РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ
ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНУ 75

Грицевич В.С.

ЦЕНТРОГРАФІЧНИЙ МЕТОД ДОСЛІДЖЕННЯ ЗОСЕРЕДЖЕННЯ
СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ЯВИЩ В РЕГІОНІ 80

Добиш М.Д.

ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ПОНЯТТЯ РЕГІОН
В ЕЛЕКТОРАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ СТУДІЯХ 84

Карапетян В.А.

БРЕНДІНГ ТЕРИТОРІЇ ЯК СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ
В РЕГІОНІ 87

Ключко Л.В., Різак А.Т.

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АПАРАТ ІНДУСТРІАЛЬНОГО ТУРИЗМУ:
ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ОСНОВНИХ НАПРЯМКІВ 90

Мельничук А.Л., Денисенко О.О.

ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОФІЛЬ ПАЛАНСЬКОЇ ОТГ: У ПОШУКУ НОВИХ
ЗМІСТІВ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ 93

Плахова Г.А.

ВИЯВЛЕННЯ МІСЦЯ ТАНЦЮВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ
В ТУРИСТИЧНИХ КЛАСИФІКАЦІЯХ 97

Немець К.А.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ АНАЛІЗ ІФВ-МОДЕЛЕЙ ХАРКІВСЬКОЇ
АГЛОМЕРАЦІЇ 101

ІНТЕГРАЦІЙНИЙ АНАЛІЗ ВЕЛИКОПОЛЬСЬКОГО ВОЄВОДСТВА (ПОЛЬЩА) ТА ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ (УКРАЇНА)

О.В. Браславська¹, О.В.Герасименко²

¹timets07@rambler.ru, ²oksana_gerasimenko@ukr.net

¹Черкаський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
м. Умань, Україна

У статті здійснено інтегрований регіональний соціальний аналіз Великого Польського воєводства та Черкаського регіону (Україна) за схемою М. Баранського. Економіка та демографія регіонів були проаналізовані за допомогою таких методів дослідження: порівняльний, статистичний, статистична зонавання, дистанційний моніторинг. У статті визначено найбільш значущі особливості подібності та відмінності в економічному розвитку. На підставі результатів проведеного дослідження було зроблено такі висновки:

Інтеграція громадянського суспільства відкриває широкі передумови для розвитку економіки та товарної продукції.

Важливі оцінки показників соціально-економічного розвитку, який проводився у статті в шістьох напрямках: фінансова самодостатність, розвиток інфраструктури, розвиток інвестицій та зовнішньоекономічне співробітництво, ефективність роботи ринку праці, відновлювана енергетика та енергоефективність та економічна ефективність щодо демократичного прогресу та збільшення інвестиційної привабливості регіону.

Ключові слова: соціальний аналіз; Велика Польська воєводство; Черкаська область; економіка

Integrated regional social analysis of the Greater Poland Voivodeship (Poland) and the Cherkassy region (Ukraine) according to M. Baransky's scheme were done in the article. The economy and demography of the regions were analyzed using such research methods: comparative, statistical, economic zoning, remote monitoring. The most significant features of similarity and differences in economic use were determined in the article. Based on results of the research the following conclusions have been made:

Integration of a civil society opens up broad preconditions for the development of industry and commodity products.

Important assessment of social and economic development indicators, which was done in six areas: Financial self-sufficiency, Infrastructure development, Investment and foreign economic cooperation, Labor market efficiency, Renewable energy and energy efficiency, and Economic efficiency about democratic progress and increase of investment attractiveness of the region.

Key words: social analysis; Greater Poland Voivodeship; Cherkassy region; population; economy

Інтеграційні процеси України у світове, зокрема у європейське економічне співтовариство, вимагають значущу роль дослідження української держави у світі, економічних та суспільно-географічних аспектів світової економіки з оглядом та окремих регіонів. На сучасному етапі розвитку економічних відносин важливим є вивчення порівняльної суспільно-економічної характеристики окремих областей України та воєводств Польщі,

визначення специфічної для району господарської проблеми, яка пов'язана з економічними та соціальними факторами, єдиний вузол всі факти і явища, властиві району.

Метою дослідження є порівняння суспільно-географічних показників розвитку території Великопольського воєводства (Польща) та Черкаської області (Україна).

Порівняння проводили за «районною» схемою М. Баранського, яка передбачає розкриття таких аспектів при створенні характеристики території: географічне положення району; природні умови і ресурси з їх господарською оцінкою; історико-географічні фактори формування сучасної території та населення (склад, зміна чисельності, розміщення, розселення, особливо урбанізація, трудові ресурси, культура); господарство (характерні галузі, провідні галузі, зовнішня торгівля) [4, с.32].

Для здійснення комплексного суспільного аналізу Великопольського воєводства (Польща) та Черкаської області (Україна) було використано дані дослідження: порівняльний, історичний, статистичний, економічний, районування, дистанційних спостережень.

Черкаська область була створена 7 січня 1954 р. До її складу увійшли міста обласного підпорядкування (Черкаси, Сміла, Умань) і території районів Київської, Полтавської, Кіровоградської і Вінницької областей [87].

Великопольське воєводство створене у 1999 р. із провінцій попереднього адміністративного поділу: Познань, Конін (крім Uniejów, Grabów і Świnice Warckie), Пильски (крім комун Валецького Лешно (крім муніципальних районів Gorowski і Wschowa), Калиш (крім районів Верушув і Оленица), Зелена-Гора (тільки муніципалітети Волесь і Сідлець і Збаншинь), Горзов (тільки муніципалітети Мендзихуд і Miedziszewo), Бидгоськи (тільки Trzemeszno commune) [3].

Обоє досліджуваних регіони лежать на височинах (Великопольське воєводство – на Великопольській низовині, а Черкаська область – на Придніпровській височині та Дравівській, Золотоніській, Чорнобильській та Радомській височині). На рельєф обох досліджуваних регіонів вплинули четвертинні зледеніння [6]. Найвища точка Великопольського воєводства – вершина Кобила-Гури (284 м.), найвища точка Черкаської області – Гора Сидорів (275 м.) розташована на захід від м. Монастирище, в межах області вирівняна Канівсько-Мошногірський кряж (160-180 м.).

Клімат регіонів помірний. Найпоширенішими ґрунтами у Черкаській області є чорноземи (75% загальної площі), у Великопольському воєводстві – підзолисті ґрунти (60% загальної площі).

В межах Черкаської області протікає 1059 річок загальною довжиною 1059 км. На відміну від Черкащини, на Великопольській землі є багато озер (більше 800).

Буре вугілля видобувають в обох регіонах (у Великопольському воєводстві – родовища Конін, Турку, Коло), у Черкаській області (родовища Катеринопільське, Юрківське у Звенигородському, Новоселицьке, Мокрокалишівське у Катеринопільському).

Ця область багата на нерудні корисні копалини, передусім матеріали. На Черкащині є значні запаси облицювального та вапняного каменю. Найвідоміші родовища граніту – Старобабанське і Миколаївське, продукція яких постачається далеко за межі області.

Великопольське воєводство багате на родовища природного газу, нафти, торфу є поблизу Блазієве, Мілководдя, Мечначу. Кам'яна сіль, яку добувають у Клодаве, має рожевий колір, із-за домішки заліза. Добувають її у Великопольському воєводстві та Черкаській області є родовища гіпсу.

Історія сучасної території Черкаської області та Великопольського воєводства має строкату історію. Територія нинішньої Черкаської області була в епоху середнього палеоліту. Значне місце займають матеріали неолітичної культури. У VII – III століттях до н. е. значну частину території області займали кочові племена скіфів. У вище зазначений період, на території області жили західні поляни. Перша згадка про Велику Польщу датується 1257 р. [6; 7]. У XIV—XVI ст. територія сучасної Черкаської області була в складі литовських і польських феодалів. У XV столітті на території області відбулися перші поселення козаків. У 1917–1920 р.р. на території Черкащини набула чинності владна піднесення установлюється влада УНР. Довго після того, коли УНР припинив свою діяльність, частина Черкащини входила до складу Української республіки, де козаки найдовше вели збройний опір ворогові (до 1922—1924 р.). Наприкінці Першої світової війни, змінюючи політичну ситуацію, мешканці західної частини території Великопольського воєводства підняли повстання, результатом якого стало повернення Польщі земель, які раніше дістались Пруссії, за умовами Версальського мирного договору 1919 р. [5; 7].

Після кровопролитних битв Другої світової війни з червня 1941 р. до вересня 1944 р. стала територія Черкащини, а територія Великопольського воєводства потерпала з вересня 1939 р. по травень 1945 р. [7, с. 30–48].

Після утворення Черкаської області чисельність населення змінювалась і становила 01. 01. 2018 р. у Черкаській області чисельність населення була становила 1 018 тис. осіб [8, с. 54–58; 12]. У Великопольському воєводстві станом на 01. 01. 2018 р., чисельність населення становила 3 469, 4 тис. осіб [2]. У Великопольському воєводстві є 19 гмін міських, 90 - місько-сільських, 117 – сільських. На правах повітів – Познань, Каліш, Конин, Лешно. У Черкаській області в рамках територіальної реформи станом на 01 вересня 2018 р. утворено 11 територіальних громад. Величина урбанізації Великопольського воєводства висока (56,6%). [6], частка урбанізації Черкаської області становить 56,6% [8, с. 54–58].

Важливим напрямком відкриття для українців «безвізу» до країн Європи в останні роки є масова міграція жителів Черкаської області до Польщі, зокрема до Великопольського воєводства на навчання та в пошуках роботи.

Великопольському воєводстві (Польща) та Черкаській області (Україна) спільними стовпами економіки є промисловість, високотоварне сільське господарство і широка мережа послуг, передусім фінансових і торгових. У

Польщі нічим не обмежена після 1989 року громадська активність привнесла результати до швидкого збільшення числа господарських суб'єктів, 333 тис. Приблизно 40 великопольських фірм знаходиться в списку 500 найбільших підприємств в Польщі. Черкаська область належить до аграрно-промислового району України. Становлення громадського суспільства відкриває широкі передумови для розвитку промисловості та товарної продукції. Поліпшення оцінки показників соціально-економічного розвитку, яка проводилася з шістьма напрямками: «Фінансова самодостатність», «Розвиток інфраструктури», «Інвестиційний розвиток та зовнішньоекономічна співпраця», «Ефективність ринку праці», «Відновлювальна енергетика та енергоефективність», «Економічна ефективність» свідчить про демократичний поступ та збільшення інвестиційної привабливості регіону. Найбільш відомими промисловими центрами Великопольського воєводства є: Познань, Каліш, Острув, Конін, Піла і Лешно. У Черкаській області вирізняються такі промислові центри: Черкаси, Умань, Сміла, Золотоноша, Канів [1;12].

Характерною особливістю промисловості досліджуваних регіонів переважна більшість малих і середніх підприємств, перевагою якої є висока мобільність і гнучкість в адаптації до правил ринкової гри як в Великопольському воєводстві так і в Черкаській області. У боротьбі за європейські ринки все більше і більше підприємств піддаються перевіркам якості – міжнародним системам контролю якості ISO. Сфера агропродовольчої переробки домінує в галузевій диференційованій структурі промисловості Великопольського воєводства та Черкаської області. Машинобудування – однією з важливих галузей досліджуваних регіонів. Високий рівень можливості Великопольської промисловості надають широкий спектр реалізації своєї продукції, яка добре відома в країні і за кордоном. Серед них: морські двигуни і літаки, вагони і їх устаткування, верстати різання металів, машини устаткування для лісового господарства. До продаж відносяться: морські авіаційні двигуни, легкові автомобілі і їх устаткування, металорізальні верстати, машини і устаткування для лісового господарства, сільськогосподарського господарства, будівництва, фарби, хімічні добрива, фармацевтичні препарати, м'ясні продукти, шоколад, пиво, меблі, кераміка, одяг і текстиль [1]. У Черкаській області експортують легкові автомобілі, сільськогосподарську техніку, фармацевтичні препарати, азотні добрива, м'ясні продукти, меблі, одяг і взуття, шкіргалантерейні вироби [12].

Між селами, містами Черкаської області та гмінами, містами Великопольського воєводства укладено партнерські угоди про співпрацю: «Угода про співпрацю між Зеленодубрівською сільською радою Городищенського району та Гміною Хоч Плешевського повіту Великопольського воєводства (Польща)», 22 травня 2006 року; «Двохстороння міжнародна угода про партнерство, співпрацю і співробітництво між Гнезненським повітом (Великопольське воєводство) та Уманським районом», 18 жовтень 2010 року; «Угода про встановлення побратимських відносин між м. Умань та м. Гнезно (Польща)», 2 травня 2005 року. Інтеграція польських

взаємин відбувається у рамках співпраці між освітніми, науковими, культурно-мистецькими колективами, підприємствами[10].

Великопольське воєводство та Черкащина мають багато історичних та культурних об'єктів, які відображають різні етапи розвитку історії і культури регіону, життя і діяльність відомих людей, мають мистецьку і наукову цінність. Для туристів є Познань (Старий Ринок), Каліш, Лихень Старий, Чернев, Лешно, Ридзин [5]. Черкащина відома за її межами своїми історико-культурними об'єктами: Канів, Чигирин, Корсунь-Шевченківський, Кам'янка, Умань, Тальне[12].

Отже, нами досліджено, що Великопольське воєводство знаходиться в одній групі найкращих регіонів країни. Черкаська область належить до аграрно-промислових районів України. Становлення громадського суспільства створює широкі передумови для розвитку промисловості та товарної продукції. Вивчення порівняльної характеристики соціально-економічного розвитку регіонів України та регіонів Польщі; питання польсько-українських зв'язків у галузі освіти, культури, науки буде предметом наших наступних досліджень.

Список використаних джерел:

1. Gospodarka wielkopolska. Retrieved from: <http://wielkopolska.org.pl/index.php?aid=110363045041c8107250925> [in Poland].
2. Wielkopolska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości Sp. z o.o. Retrieved from: <http://warp.org.pl/szkolenia/> [in Poland].
3. Województwo wielkopolskie. Retrieved from: http://www.dziennikogrodnika.com.pl/info/Wojew%C3%B3dztwo_wielkopolskie.Html#Stosunki_wodne [in Poland].
4. Бембиля, V.V. (2007) *Ekonomichna i sotsialna heohrafiia zarubizhnykh krain*. Kiev.: VTs «Akademii», 704 [in Ukrainian].
5. Wielkopolskie voevodstvo. Retrieved from: <http://geosfera.org/evropa/polsha/2478-wielkopolskie-voevodstvo.html> [in Poland].
6. Wielkopolske voievodstvo. Retrieved from: <http://pl-ua.info/polska/wielkopolskie/> [in Poland].
7. Тонко, P. T. (1972) *Istoriia mist i sil Cherkaska oblast*. Kiev.: Instytut istorii Akademii nauk URSR, 788.
8. Козьмська, I.P., Tyshchenko, Yu.V. (2015) *Analiz pryrodnoho rukhu ta vidtvorennia naselennia Cherkaskoi oblasti u 1991-2014rokakh*. Pryrodnychi nauky i osvita: zbirnyk naukovykh prats pryrodnycho-heohrafichnoho fakultetu 1-2, 54-58 [in Ukrainian].
9. Сайт Черкашчини. Retrieved from https://lis-ck.gov.ua/?page_id=93 [in Ukrainian].
10. Partnerski uahody mizh mistamy i raionamy oblasti ta subiektamy inozemnykh krain. Cherkaska oblasna derzhavna administratsiia. Ofitsiinyi portal. Retrieved from: <http://ck-na.gov.ua/> [in Ukrainian].
11. Варна, P.I., Lukianets, V.L., Kosenko, I.S. (1996) *Pryroda Cherkashchyny: stan, problemy racionalnoho pryrodokorystuvannia ta okhorony v konteksti vyzhyvannia Mykolaiv*: AT «SMAO», Odesa: OKFA, 400 [in Ukrainian].
12. Cherkaska oblast Retrieved from: <http://procherk.info/news/7-cherkassy/59776-chiselnist-naselenija-cherkashchini-j-dali-skorochuetsja> [in Ukrainian].